

MENNTA- OG
MENNINGARMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Sölvhólsgötu 4 · 150 Reykjavík

sími: 545 9500 · bréfsími: 562 3068

postur@mrn.is · menntamálaráðuneyti.is

Nordisk Ministerråd
Niels Wanning
Ved Stranden 18
DK-1061 København

Reykjavík 4. febrúar 2015
Tilv.: MMR15011003/30.22.0-

Efni: Skriftlig svar på fråga E 30/2014 om utbildning för alla

Utbildning för alla i ett livslångt perspektiv är ett uttalat mål för det nordiska samarbetet på utbildningsområdet och en del av Ministerrådet för utbildning och forsknings (MR-U) strategi *Kunskap för grön tillväxt och välfärd*.

I strategin hänvisas till behovet av att utveckla strategier som säkrar livslångt lärande, och det fästs vikt vid realkompetens och arbetet med att förbättra arbetstagarnas grundläggande färdigheter.

Två konkreta mål i strategin är att

- utveckla effektiva strategier för livslångt lärande som främjar ökad flexibilitet och mobilitet
- respektive vidareutveckla arbetsplatsen som lärandearena och ökad användning av e-lärande inom vuxnas lärande samt att främja partnerskap mellan offentliga och privata aktörer och utbildningsinstitutioner om realkompetensvärdering.

Nordiska ministerrådet har i många år arbetat med de här målen, och arbetet på fältet kanaliseras huvudsakligen genom Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL). NVL är ett program inom Nordiska Ministerrådet för att synliggöra kompetens inom och erfarenheter av vuxnas lärande i Norden. NVL bidrar till att nordiska länder kan utbyta erfarenheter, lära mer om varandras praxis och policy genom nätverk och mötesplatser och skapa djupare kunskap genom analyser, jämförande studier, informations-verksamhet om metoder och modeller som fungerar.

Mål för NVL:s verksamhet:

- NVL ska främja utveckling och implementering av strategier för livslångt lärande och kompetensutveckling inom olika områden av vuxnas lärande i de nordiska länderna.
- NVL ska bidra till personlig utveckling och demokratiskt deltagande genom olika former för vuxnas lärande.
- NVL ska främja samspelet med Nordplus ramprogram med sikte på att bidra till utveckling av de nordiska utbildningssystemen.
- NVL ska på ett strukturerat och strategiskt sätt informera om erfarenheter och resultat

från nordiskt samarbete om vuxnas lärande, i första hand på ett nordiskt och europeiskt plan.

NVL:s verksamhet fokuserar på följande teman: innovation i vuxnas lärande, lärande i arbetslivet, vägledning, validering och flexibilitet i utbildningar.

Det pågår flera åtgärder i regi av Nordiska ministerrådet och NVL på de områden som ledamoten Blixt tar upp i sin skriftliga fråga. Ett av dessa var den nordiska rapporten *Effektive strategier for livslang læring i de nordiske land* som utkom 2012. Nedan redogörs kortfattat för andra relevanta åtgärder.

Livslångt lärande och lärande i arbetslivet

NVL:s nätverk har initierat mötesplatser och skapat dialog mellan arbetsliv och utbildning med syfte att motivera och öppna nya möjligheter för lärande, skapa mer skraddarsydda utbildningstillbud och främja en meningsfull arbetskarriär. NVL har publicerat två rapporter som presenterar analyser av lärandeexempel och definierar kriterier som karakteriserar lyckat lärande och utbildning för vuxna ur perspektivet hur man klarar av kriser och förändringar i samhället och på arbetsmarknaden. Båda rapporterna har presenterats på nio olika arrangemang i Norden och Europa.

<http://www.nordvux.net/rapporter/nvl-rapporter/kompetensutveckling>

Dessutom har NVL organiserat sex mötesplatser i fem nordiska länder och på Färöarna för dialog mellan arbetsliv och utbildning. Möten har klargjort intresse för och behov av samarbete inom båda sektorerna med syfte att skapa bättre utbildningstillbud och möjligheter för kompetensutveckling som främjar en meningsfull arbetskarriär. Centrala aktörer på både arbetsgivar- och arbetstagar sidan har visat positivt intresse kring nätverkssamarbete. NVL har också skapat kontakt med projektet "Lärande på arbetsplatsen" inom NMR:s program Hållbar nordisk välfärd.

Arbete ska fortsätta 2015–2016. NVL ska

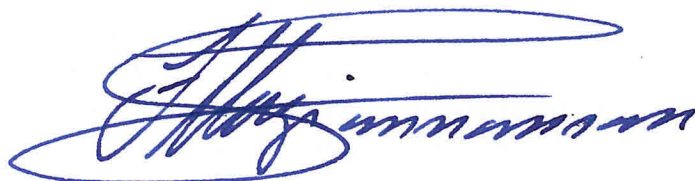
- analysera system och strukturer för kompetensförsörjning i arbetslivet i Norden
- identifiera och synliggöra utmaningar knutna till förbättring av dialog och samordning av insatser för kompetensutveckling mellan vuxenutbildningssystem och arbetsplatslärande
- genomföra seminarier för att öka kunskap om effektiva lösningar för kompetensutveckling i arbetslivet bland olika aktörer inom vuxnas lärande.

Utmaningar med baskompetenser

NVL har bidragit till kvalitetsutveckling i vuxnas lärande genom kompetensutveckling av vuxenlärare med särskilt fokus på digital kompetens och flexibel tillgång till lärande som kan användas för att bl.a. motivera till lärande, öppna nya möjligheter för lärande och höja utbildningsnivån bland särskilda målgrupper.

Alfarådet, ett nordiskt nätverk för frågor inom alfabetiseringsområdet, har utarbetat kompetensbeskrivningar med rekommendationer som har publicerats i rapporten *Lärarkompetens för undervisning i grundläggande litteracitet för vuxna med andra modersmål än de nordiska*. De beskrivna kompetenserna, som ska uppfattas som nödvändiga och specialiserande, förutsätter en pedagogisk/didaktisk grundkompetens och grundläggande kunskaper om andraspråksinlärning. Alfarådet tar kontakt med ansvariga ministerier samt

annat förslaget om en livslång rättighet till utbildning för alla medborgare ingår. Länderna kommer att diskutera rekommendationen på mötet i ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) i mars innan de lämnar svar till Nordiska rådet.

Illugi Gunnarsson
Undervisnings-, forsknings- och utbildningsminister

relevanta högskolor och universitet i respektive nordiskt land om upprättandet av utbildning och fortbildning.

Validering/erkännande av realkompetens

Nordiskt expertnätverk för validering fokuserar på att bidra till systemutveckling och att stärka kvaliteten i såväl nordiska som nationella insatser i arbetet med validering. I Expertnätverkets arbete sätts särskilt fokus på att validering kan ses som ett element i det livslånga lärandet och därmed stärka kompetensutveckling och erkännande av vetande, färdigheter och kompetenser som medborgare har oavsett var och hur de förvärvats.

Valideringsnätverket utarbetade 2010 dokumentet *Udfordringer i arbejdet med anerkendelse af realkompetence (ARK)/validering i de nordiske lande* med rekommendationer för fortsatt utvecklingsarbete nationellt och nordiskt. EU:s råd antog i december 2012 nya rekommendationer kring validering. Nätverket har med utgångspunkt i EU:s rekommendationer och tidigare nordiska rekommendationer påbörjat ett arbete med att revidera de nordiska rekommendationerna så att de harmoniseras med EU:s men samtidigt tar avstamp i nordiska behov.

Under 2013 började nätverket utarbeta nya rekommendationer för fortsatt utveckling av validering. Arbetet har tagit sin utgångspunkt i EU:s rekommendationer <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:SV:PDF> där det bland annat anges att alla länder (som undertecknat avtalet) ska ha ett nationellt system för validering på plats 2018. Nätverket har formulerat ett antal indikatorer som kan användas som en checklista för att stämma av hur långt utvecklingen har hunnit i enskilda länder, men den kan också användas för benchmarking mellan länder och deras olika system för validering. Arbetet är inne i sin slutfas och beräknas bli klart för publicering våren 2015.

Nordisk kunskapsbank om avhopp från skolan

Som Nordiska rådet påpekar, så är det en alltför stor andel av unga i Norden som inte fullföljer sin gymnasie- eller yrkesutbildning och riskerar därför att få en perifer anknytning till arbetsmarknaden, präglad av otrygghet och osäkerhet, eller att hamna helt utanför arbetsmarknaden i sitt vuxna liv. Det har igångsatts många projekt och initiativ i de nordiska länderna som fokuserar på att förebygga avhopp. Projekten förblir ofta "lokala hemligheter" i stället för att spridas och fungera som inspiration för andra. För att säkerställa att fler unga slutför en utbildning lanserades i oktober 2013 en nordisk kunskapsbank om avhopp från skolan. Kunskapsbanken samlar konkreta verktyg, metoder och goda exempel på hur utbildningsinstitutionerna kan motverka avhopp och därigenom öka de ungas chanser i tillvaron.

En viktig del av detta projekt är därför att synliggöra kunskapsbanken och de insamlade resultaten. Innehållet i kunskapsbanken uppdateras och det publiceras nytt material löpande. Nordens välfärdscenter är ansvarigt för uppdraget.

Mot bakgrund av ovannämnda hänvisas det till att det redan finns en strategi för livslångt lärande i det nordiska samarbetet genom de mål som gäller för och det arbete som utförs av NVL i samarbete med länderna. Samstämmighet mellan politik och åtgärder samt fokus på människor som hamnar utanför är inarbetat i detta arbete.

För ytterligare svar hänvisas det till rekommendation 26/2014 om livslångt lärande där bland